

SLOVENSKI GOSPODAR

Izhaja vsako sredo.
Cene: Letno Din 32.—, polletno
Din 16.—, četrtletno Din 9.—, ino-
zemstvo Din 64.—.
Poštno-čkovni račun štev. 10.603.

LIST LJUDSTVU V POUK IN ZABAVO

Uredništvo in upravnništvo: Maribor, Koroška 5.
Telefon 2113.

Cene inseratom: Cela stran
Din 2000.—, pol strani Din 1000.—,
četrt strani Din 500.—, 1/8 strani
Din 250.—, 1/16 strani Din 125.—,
Mali oglasi vsaka beseda Din 1.—

Svobodno ljudstvo — obramba miru.

Želja po ohranitvi miru prešinja vse narode. Predsednik Zedinjenih držav Sev. Amerike je na vseameriškem kongresu v Buenos-Airesu (v južno-ameriški državi Argentini) početkom decembra lanskega leta izjavil, da vsi narodi sveta želijo mir. Ni ga ljudstva, ki bi hotelo vojno. So pa, tako je poudaril predsednik g. Roosevelt, činitelji v nekaterih državah, ki iz lastnih koristi delajo za vojno, in so režimi, ki idejo miru nosijo na svojih ustnicah, delajo pa za vojno v dosego svojih osvajalnih načrtov.

Isto misel je tudi poudaril pretekli teden g. Eden, zunanji minister Anglije, v angleškem parlamentu. Rekel je: »Angleška vlada je prepričana, da je miroljubnost vseh narodov sveta tako silna, da bi bile nevarnosti za mir v veliki meri odstranjene, če bi bile odstranjene vse ovire za svobodo odnošajev in besede«. Kdo ovira svobodo besede in odnošajev? To so diktatorski režimi. Ti so torej glavna nevarnost za mir.

V Evropi so komunistični in nacijski diktatorski režimi. Komunizem je začel proti koncu svetovne vojne z diktatorskim vladstvom. V Rusiji je vpeljal proletarsko diktaturo. Ta bi naj bila vladstvo delovnega ljudstva, v resnici pa je nasilna vlada male skupine brezbožnih razumnikov, ki je vzela ogromni masi ruskega delovnega ljudstva vsako besedo in jo vkovala v najhujše suženjske verige. Rusko ljudstvo mora molčati, samo njegov samozvani diktator govori za 170 milijonov ljudi. Rusko ljudstvo mora stradati in trpeti strahovito pomanjkanje, da se vedno bolj oborožuje rdeča armada ter da se dobijo gmotna sredstva za razširjevanje komunizma. Dokaz za to je državljanska vojna v Španiji, ki bi že bila davno prenehala, če ne bi boljševiška Rusija z denarjem, z orožjem in vojaštvom podpirala rdečo vojsko v Španiji.

Kakor komunistična, je tudi vsaka nacijsko-fašistična ali fašistična diktatura brezobzirna gaziteljica ljudskih pravic. Besedo in odločitev ima samo voditelj, duce, führer. Vsi drugi morajo molčati, kakor da bi bili bebci. Ljudstvo nima niti pravice vprašati, kam gre njegov davčni denar, zakaj je potrebna tako ogromna oborožena sila, zakaj mora samo stradati ter nositi tako ogromne žrtve. Voditelj že ve. In če voditelj izjavi, da je za ljudstvo boljši kanon kot pa surovo maslo, mu mora vse ljudstvo brezpogojno verovati. In če voditelj zapove: Čas je, da marširate v boj, morajo marširati.

Ni torej čuda, da vse diktature — ko-

munistične, fašistične in nacijske — tako sovražijo demokracijo (ljudovlado). Če bi ljudstvo moglo le nekoliko svobodnejše zadihati, bi se te diktature takoj omajale. Če bi pa ljudstvo moglo spregovoriti svobodno besedo, bi se te diktature zrušile kakor stavbe, zgrajene na pesek. Če bi ljudstvo prišlo do besede, bi uveljavilo svojo pravico do svobode. Spoštovalo pa bi tudi svobodo drugih narodov ter jih ne bi ogrožalo z brezumnim oboroževanjem in z neukrotljivimi osvajalnimi težnjami.

Zunanji angleški minister je imenoval demokracijo — zdravilo zoper komunizem. V resnici se ne da komunizem na drug način izlečiti in odpraviti kot z demokracijo. Če se da ljudstvu odločitev o tem, kako si naj ozdravi socialne in gos-

podarske rane, ne bode nikdar seglo po sredstvu komunizma, ki je v resnici strup za ljudski blagor. Demokracija je hkrati zdravilo zoper zlo vsake druge diktature.

Eden je v svojem govoru tudi udaril po nemškem narodnem socializmu, ki previsoko dviga nemško pleme in nemško narodnost, ter je vprašal, kam bo to privedlo. Jasno je, da nauk o absolutnem prvenstvu nemškega plemena in nemške narodnosti ne more končno dovesti do drugega kot do vojne. Ako bi se v Nemčiji vzpostavila demokracija ter bi ljudstvo prišlo do svobodne besede, bi onemeli tisti brezobzirni vsenemški kolovodje, ki sedaj imajo vso nemško pamet v zakupu. Ljudstvo bi reklo z gromkim glasom: Prej kruh in maslo, potem še le kanoni! Neovrgljiva resnica je: v demokraciji, v svobodnem ljudstvu je najmočnejša obramba miru.

V NAŠI DRŽAVI.

Svečan podpis pogodbe večnega prijateljstva med našo državo in Bolgarijo. Z vsemi svečanostmi je bila zadnja nedeljo v Belgradu podpisana pogodba večnega prijateljstva med našo državo in Bolgarijo. Pogodbo sta podpisala predsednika in zunanja ministra obeh držav: dr. Stojadinović in Kjoševanov. Bolgarskemu šefu vlade je bil prirejen slovesen sprejem od celokupne naše vlade, zastopnikov vojaštva, oblasti in ljudskih množic.

Narodna skupščina je sklicana na zasedanje v ponedeljek 1. februarja. Razpravljala bo o novem trgovskem zakonu ter sprejela razne mednarodne pogodbe. Do tega časa bo končal finančni odbor delo in se bo skupščina bavila z novim državnim proračunom tako dolgo, dokler ne bo sprejet.

V DRUGIH DRŽAVAH.

Svet Zveze narodov v Ženevi. V Ženevi se je sestel svet Zveze narodov na 96. zasedanje. Tokrat predseduje kitajski poslanik v Parizu Wellington-Koo. Dnevni red je zelo obsežen. Italija ni poslala tokratnemu zasedanju svojega zastopnika.

Nemčija in Italija. Pruski ministrski predsednik generaloberst Göring se je mudil dalje časa v Rimu, kjer je imel politično-gospodarske dogovore z Mussolinijem in italijanskim zunanjim ministrom grofom Ciano. Po zaključitvi posvetovanj v Rimu je dal Göring časnikarjem izjavo,

v kateri je posebno naglasil, da je zgrajeno italijansko-nemško prijateljstvo na tej-le podlagi: 1. Italija in Nemčija sta istega svetovnega nazora in v obeh državah je na vrhovnem krmilu nacijski komunizem. Med Italijo in Nemčijo je tesen sporazum glede borbe proti boljševiški nevarnosti. 2. Komunistična nevarnost je sedaj na vrhuncu na Španskem. Nemčija in Italija ne bosta pod nobenim pogojem dopustili, da bi se ugneznil v Španiji boljševiški režim. Obe velesili sta se odločili, da bosta zavrli nadaljni razvoj španskega komunizma. Čisto neresnična so poročila francoskega časopisja, da bi bila Italija napravila poskus, Nemce odvrniti od njihove dosedanje španske politike. Ravno nasprotno je res! 3. Italijansko-nemško prijateljstvo se je utrdilo med italijansko-abisinsko vojno. V času, ko so bile skoro vse druge države proti Italiji, je stala Nemčija trdno ob njeni strani v zavesti, da bo zasedba Abesinije znatno povzdignila ugled Italije v Evropi. Med Rimom in Berlinom vlada popoln sporazum v vseh vprašanjih, ki so na dnevnem redu.

Koristi Göringovega potovanja v Rim za Nemčijo. Göringova pot v Rim bi naj Nemcem zasigurala delež pri izrabi Abesinije in to posebno glede sirovin, katere Nemci težko nabavljajo iz inozemstva radi svojega slabega gmotnega stanja. Nemčija bi rada dobila od Italije enega od njenih dodekaneških otokov pri Mali Aziji, na katerem bi zgradila za njo tolikanj potrebno letalsko oporišče.

Zunanjepolitične posledice Göringovega obiska v Rimu. Časopisje razglša, da so se sukali pogovori med Mussolinijem ter Göringom krog požitve starega Mussolinijevega načrta sodelovanja: Italije,

Nemčije, Francije in Anglije. Tem štirim velesilam bi se naj priključila še Poljska. Göring bo obiskal Varšavo, kamor je povabljen od predsednika republike na lov.

Nemčija in Turčija. Iz Rima bo usmeril pruski ministrski predsednik Göring svoje korake v turško prestolico Ankaro, ker hoče pridobiti Turčijo za sklenitev trgovskih stikov z Nemčijo. Nemci bi radi ustvarili med Nemčijo in Turčijo zračno zvezo. Göring bo skušal v Ankari pridobiti odločilne turške osebnosti za to, da bi Turčija ne bila nasprotna, ako bi si zgradila Nemčija s pristankom Italije na enem izmed italijanskih Dodekaneških otokov letališče.

Nemčija za nedotakljivost Belgije. — Nemški kancler Hitler bo imel 30. januarja ob priliki štiriletnice narodno-socialističnega režima velik govor. V tem govoru namerava obljubiti Belgiji nedotakljivost od nemške strani v smislu, kakor sta ji jo zagotovili Anglija ter Francija. Nemčija je na stališču, da bi ona neodvisnost Belgije branila celo z orožjem, če bi Belgijcem grozil napad od juga ali severozapada. Cilj nemške politike je: belgijska stara nedotakljivost, kakor je praktično obstojala do leta 1914, a so jo žalibog tedaj Nemci, ne oziraje se za mednarodne pogodbe in dogovore, pogazili z "bolj surovo silo orožja in Belgijo z... ker so se hoteli preko nevtralne Belgije polastiti Pariza, kar jim pa ni uspelo. Mogoče bo Hitler bolj mož beseda, nego je bil bivši cesar Viljem.

Nadaljni razvoj dogodkov v španski državljanski vojni. Vrhovni poveljnik španskih nacionalnih čet general Franco je opustil za nekaj časa srdite napade, da bi popolnoma zasedel Madrid. Svoj napadalni sunek je usmeril proti važnemu rdečemu pristanišču Malagi, kateremu se je že približal na nekaj kilometrov. Če pade Malaga, dobijo Francove bojne ladje važno oporišče. Francovo brodovje je nekajkrat bombardiralo rdeče pristaniško mesto Barcelono, iz katerega zalagajo Rusi in Francozi španske komuniste s prostovoljci in vsem mogočim vojnim materijalom. — Predsednik Španije Azana je zapustil Barcelono in se je zatekel v Valencijo, kjer je sedež rdeče vlade. Azana je bil prisiljen k pobegu, ker je bil v Barceloni nerentano ogrožen od anarhistov, ki gospodarijo v tem mestu. Barcelonski anarhisti so držali predsednika republike kakor ujetnika v samostanu Montserrat in to radi tega, ker so mu očitali, da je on zakrivil pomanjkanje kruha in mesa v Barceloni.

Rdečkarji skušali uprizoriti nemir v portugalski prestolici Lizboni z bombami. Dne 21. t. m. v noči je eksplodiralo v raznih mestnih okrajih v Lizboni več bomb. Dve bombi sta se razpočili pred bivšim španskim konzulatom, kjer posluje sedaj zastopnik Francove vlade. Dve nadaljni bombi sta se razleteli v drugem nadstropju prosvetnega ministrstva, kjer je delal državni podtajnik. Radi eksplozije so se zrušili v poslopju stroji, uničena je električna napeljava in popokale so nekatere vodovodne cevi. Peta bomba je zagrmela v lizbonski radio-postaji, ki je 16 km od mesta. Radijska postaja je zelo poškodovana in bo morala za 10 dni prenehati z oddajo. Eno bombo so našli pozneje v neposredni bližini velikih bencinskih skladišč.

Ta ni eksplodirala, ker sicer bi se bila zgodila strahovita nesreča. — Notrajni minister je podal izjavo, da so omenjene bombe delo inozemskih rdečkarjev, ki bi radi tudi na Portugalskem zanetili nemire, kateri bi imeli za posledico bratomorno klanje po vzgledu Španije. Aretiranih je bilo več oseb.

Važna protikomunistična izjava angleškega zunanjega ministra. Dne 19. t. m. je začelo v Londonu novo parlamentarno zasedanje. Pri tej priliki je povzel besedo zunanji minister Eden, da odgovori na vprašanje nekega dela skega poslanca, ali namerava vlada Velike Britanije vztrajati pri prepovedi prostovoljcev iz Velike Britanije v Španijo glede na stališče drugih držav v tem vprašanju. Minister Eden je odgovoril, da bo angleška vztrajala pri prepovedi prostovoljcev, ne glede na stališče drugih držav. Nadalje je med splošnim ploskanjem zbranih poslancev posebej naglasil, da ne bo Anglija nikdar pristala na to, da bi bila Evropa postavljena pred izbiro med desničarsko ali levičarsko diktaturo. Anglija ne bo nikoli dopustila, da bi demokratske države postale žarišče komunizma in njegove propagande!

Preostanek Leninove garde na zatožni klopi. V živem spominu je še celemu svetu, kako je pustil diktator Rusije Stalin pred meseci obsoditi na smrt in postreliti prvo partijo Leninove stare boljševiške garde in sicer 15 komunističnih voditeljev, med katerimi sta bila najbolj znana Zinovjev in Kamenjev. Ni še svet pozabil tega grozodejstva nad lastnimi vodilnimi pristaši, že je Stalin s svojo čeko ali taino policijo na novem krvniškem delu. Dne 23. t. m. je pričela v Moskvi druga velika obravnava proti še živečemu preostanku Leninove garde. Tokrat gre za 17 obtožencev, katerim očita obtožnica, da so rovarili proti Stalinovemu režimu. Sodi jih najvišje vojaško sodišče, ki pozna samo smrtno obsodbo. Med obtoženimi so znani boljševiški kolovodje kakor: Karl Radek-Sobelsohn, Sokolnikov, bivši sovjetski poslanik v Londonu, in Muradiev. Pred kratkem sta bila aretirana Buharin, ki je spadal do nedavnega med najožje Stalinove sotrudnike, ter Rykov, bivši predsednik sveta ljudskih komisarjev. Šef tajne policije se je čelnel v letalu v Vladivostok, kjer so odkrili zaroto pristašev

Trockega proti Stalinovemu načinu vladanja.

Nenaden večji uper rasa (poglavarja) Deste v Abesiniji. Na jugu od Italijanov zasedene Abesinije v gorskih pokrajinah med Sidamo in Bale so se zbrale dobro oborožene čete nekdanje abesinske vojske na črti, ki gre med velikimi abesinskimi jezeri in dolino reke Uebi Schebeli. Upornikom poveljuje ras Desta. Vodstvo bojnega pohoda proti Desti je prevzel italijanski podkralj Abesinije Graziani. Te dni je zapustil prestolno mesto Addis-Abebo in se je podal v Sidamo. Guverner pokrajine Sidamo je že prejel ojačenja in je na poti proti vstašem. Iz mesta Harrar se je preselil general Nasi s svojim štabom v okolico naselbine Arussi. Ob reki Uebi Schebeli je razvrščena libijska divizija. Vstaši so razdeljeni v dve koloni. Vzhodno od Marguerita jezera je glavno krdelo pod poveljstvom rase Deste. Drugi oddelek je v okolici Bale in mu načeljuje poglavar Merit. Ras Desta razpolaga z 10 tisoč mož, Merit ima 350 pravih vojakov in nekaj tisoč mož, ki so vzeti iz upornih krajev. V celoti cenijo vstaške čete na 15 tisoč mož. Najbrž se bo ras Desta ognil obkoljenju s pobegom v Kenyo.

Ponovno izvoljeni predsednik Združenih ameriških držav Roosevelt spet ustoličen. Kakor znano, je bil Roosevelt že v drugič z ogromno večino izvoljen za ameriškega predsednika. V Washingtonu so te dni Roosevelta nad vso slovesno ustoličili ob navzočnosti 300.000 ljudi iz vse države. Ob tej priliki in sicer 21. t. m. je predsednik slovesno prisegel na ustavo in je naslovil na Amerikance obširno poslanico, v kateri je razvil program za dobo svojega nadaljnjega delovanja kot predsednik. V svoji poslanici naglašja, da bo osredotočil vse svoje moči v to, da utrdi vladno socialne pravičnosti. Vse, kar je v Združenih državah neenotnega, mora zginiti.

V državi, v kateri je vsega preobilno, ne bomo imeli nepotrebnega pomanjkanja. Vsak ameriški državljani mora postati predmet zanimanja države. Novi socialni red mora v splošnem napredovati. Nadalje razlaga Roosevelt v nastopnem govoru, da bo zgradil na starih, preizkušenih temeljih ameriške demokracije novi socialni red, ki bo v prid poznim rodovom in bo napravil Združene države za vzgled vsem drugim!

Kmetijske zbornice.

Ministrski svet je odobril 21. januarja od kmetijskega ministra predloženo naredbo o ustanovitvi kmetijskih zbornic, ki bodo imele iste pravice, kakor druge gospodarske zbornice. Za kritje svojih stroškov pobirajo 5% doklado na zemljarino.

Člani kmetijskih zbornic so posestniki, ki plačujejo zemljarino in vse druge osebe, ki črpajo svoje dohodke neposredno od kmetijstva.

Organ zbornice je zbornični svet.

Vsak srez ima v zbornici enega zastopnika. Poleg tega še pošljejo po enega zastopnika združne zveze, ki imajo na področju dotične banovine vsaj 100 zadrug, dalje kmetijske družbe, ki imajo v banovini vsaj 50 podružnic z najmanj 10.000 člani, ter poklicna društva agronomov,

veterinarjev in gozdarjev. Zbornični svet še lahko sprejme 10 članov iz vrst izobražencev in kmetijskih strokovnjakov, ki pa imajo samo posvetovalni glas.

Volitve v zbornični svet se vršijo tako, da se oblikuje za vsak srez volilno telo, ki šteje 50 oseb. Ugotovi se čisti katastrski dohodek, ki služi za osnovo zemljiš. Na davku v srezu. V kakšnem razmerju je čisti katastrski dohodek posamezne občine do katastrskega dohodka celega sreza, tolik del od onih 50 volilnih mož odpade na vsako občino. Volilne može izvoli občinski odbor iz svoje občine. Skupno volilno telo 50 oseb izvoli nato sreskega zastopnika v zborničnem svetu. Predsednik volilnega odbora je starešina sreskega sodišča.

Vsaka banovina dobi eno kmetijsko